

Sätuna 3:201

Trädinventering

PM/Rapport

Uppdragsnamn
Sätuna 3:201 trädinventering
Sigtuna kommun

Uppdragsgivare
Rikshem Skolfastigheter AB

Vår handläggare
Susanne Öjerstam

Datum
2023-10-03

Senast rev.datum
2023-10-17

Innehåll

1	Uppdraget	3
2	Genomförande	3
3	Definitioner	3
	3.1 Allé och generellt biotopskydd.....	3
	3.2 Klassificering av särskilt skyddsvärda träd.....	4
4	Resultat	4
	4.1 Alléer	4
	4.2 Särskilt skyddsvärt träd	6
5	Slutsatser och rekommendationer	7
6	Referenser	8

1 Uppdraget

Bjerking AB har på uppdrag av Rikshem AB utfört en trädinventering inom Sätuna 3:201. Inventeringen utgör underlag till detaljplanearbete av bostäder inom fastigheten.

Uppdragets syfte är att beskriva två alléer, en längs Södergatan och en tvärgående i norra delen av fastigheten. Syftet är även att beskriva ett utpekad stort träd i fastighetens nordvästra del samt bedöma om det utgör ett särskilt skyddsvärt träd.

I uppdraget ingår även inmätning av ovan omnämnda träd samt även övriga vuxna träd inom fastigheten, som underlag till fortsatt detaljplanearbete.

2 Genomförande

Inventering av träd utfördes av ekolog Susanne Öjerstam 2023-09-15. Trädens diameter mättes vid brösthöjd. Eventuella egenskaper som höjer trädens ekologiska värden noterades, så som exempelvis hög ålder, håligheter, förekomst av död ved och eventuella naturvårdsarter.

3 Definitioner

3.1 Allé och generellt biotopskydd

En allé är ett landskapselement som utgörs av en enkelsidig, dubbelsidig eller flerdubbelsidig trädrad, som ofta finns i anslutning till en väg, vattendrag eller gräns. Alléer kan ha stor betydelse som livsmiljöer, viloplats och spridningskorridorer för olika växt- och djurarter. Generellt gäller att ju äldre och grövre ett träd blir desto fler arter kan det utgöra livsmiljö för. Med tiden får ett träd en mängd olika egenskaper och miljöer som höjer det ekologiska värdet, till exempel grov bark, solexponerad ved, håligheter och död ved. Dessa egenskaper gynnar en mångfald av arter som kan nyttja trädet.

Många alléer omfattas av ett generellt biotopskydd enligt 7 kap 11 § Miljöbalken och Förordning om områdesskydd (1998:1252), och åtgärder kräver i dessa fall en dispens från biotopskyddet. För att en allé ska omfattas av generellt biotopskydd gäller bland annat dessa förutsättningar:

- *Minst fem lövträd planterade i en enkel eller dubbel rad och ska till övervägande del utgöras av vuxna träd.*
- *Trädraden ska antingen vara belägen längs en väg, eller det som tidigare har utgjort en väg, eller i ett i övrigt öppet landskap för att omfattas av biotopskyddsbestämmelserna.*

3.2 Klassificering av särskilt skyddsvärda träd

Särskilt skyddsvärda träd utgörs av jätteträd, mycket gamla träd och grova hålträd. Särskilt skyddsvärda träd har stor betydelse för bevarandet av biologisk mångfald och för att uppfylla flera av riksdagen antagna miljö kvalitetsmål. I Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd - Mål och åtgärder 2012-2016 (Naturvårdsverket 2012) definieras särskilt skyddsvärda träd enligt följande:

- *jätteträd; träd grövre än 1 meter i diameter på det smalaste stället underbrösthöjd.*
- *mycket gamla träd; gran, tall, ek och bok äldre än 200 år. Övriga trädslag äldre än 140 år.*
- *grova hålträd; träd grövre än 40 cm i diameter i brösthöjd med utvecklad hålighet i huvudstam.*

Både levande och döda träd ingår i definitionen.

Om en åtgärd, tex. avverkning eller kraftig beskärning, av ett särskilt skyddsvärt träd kan komma att väsentligt ändra naturmiljön ska åtgärden samrådats med tillsynsmyndighet.

4 Resultat

I följande avsnitt sammanställs resultat från trädinventeringen. Fältanteckningar återfinns i bilaga 1.

4.1 Alléer

Allén längs Södergatan ingår i en dubbelsidig allé, men enbart trädraden på den västra sidan av gatan ligger inom fastigheten. Det är åtta träd i allén som berörs, sex oxlar och två rönnar (se figur 1 och objekts-id: 7–14 i figur 4). Delar av trädraden avskämmas av ett staket. En allé står även i väst-östlig riktning intill en gångväg i norra delen av fastigheten, och utgörs av fem oxlar (se figur 2 och objekts-id: 1–6). Historiska flygbilder visar att alléträden förmodligen är uppåt 40–50 år. Träden har inte uppnått någon högre ålder eller strukturer som ger högre ekologiska värden. Vissa värdehöjande inslag förekommer så som inslag av död ved i och med att ett av träden är dött (objekts-id: 10) samt förekomst av klen död ved i två andra trädkronor. Fyra av träden har påbörjat till mindre håligheter vid ett grenbrott eller andra stamskador. Håligheterna är inte tillräckligt stora för att fungera som boplatser för fåglar eller fladdermöss. Ett träd uppvisar kläckhål av vedlevande insekter.

Utanför fastigheten, i norr, fortsätter allén längs Södergatan, då med oxel och ung rönn. I trädraden på andra sidan Södergatan, också utanför fastigheten, växer kastanj.

Båda alléerna bedöms omfattas av biotopskyddsbestämmelserna, då de utgörs av minst fem vuxna lövträd belägna längs väg respektive gångväg.

Figur 1. Allé längs Södergatan. Objekt-nr: 7–14.

Figur 2. Allé i norra delen av fastigheten, mellan gångbana och öppen asfalterad yta. Objekt-nr: 2–6.

4.2 Särskilt skyddsvärt träd

En solitär poppel, troligen kanadapoppel (det finns dock många hybrider), står vid fastighetens nordvästra del. Historiska flygbilder från Lantmäteriet visar att området utgjordes av åker 1960, varav trädet högst kan vara uppemot 60 år. Trädet har vuxit snabbt och mäter idag 112 cm i stamdiameter i brösthöjd och utgör därför ett jätteträd (>1m). Därmed uppfylls kriterierna för särskilt skyddsvärda träd. Alla poppelarter, bortsett från asp, räknas som så kallade främmande trädarter då de är aktivt införda i Sverige efter år 1800. Våra inhemska trädarter utgör i regel högre naturvärden då de har ingått i vårt ekosystem en längre tid och då har fler djur- och växtarter knutna till sig.

Trädet har en grov barkstruktur och en liten spricka/hålighet i huvudstammen från ett grenbrott eller grenkapning. Stammen har inslag av blottad ved. Dessa är strukturer som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Inga rödlistade arter är identifierade på trädet. Trädet har god vitalitet.

Trädets rötter kunde skönjas i markytan, då schakt nyligen var utförd i trädets närhet och inom fastigheten. Rötter på någon centimeters tjocklek sträcker sig minst 10 m ut från stammen, vilket kan vara bra att ta hänsyn till i vidare planering.

Figur 3. Särskilt skyddsvärt träd i fastighetens nordvästra del.

Figur 4. Kartan pekar ut särskilt skyddsvärt träd samt alléträd inom Sätuna 3:201.

5 Slutsatser och rekommendationer

Alléträden gynnar arters förflyttning och spridning i ett annars tätbebyggt område med mycket byggnader och hårdgjorda ytor. Träden bidrar positivt till den biologiska mångfalden och till andra ekosystemtjänster så som vattenreglering och skugga. Däremot utgör träden i alléerna inga höga naturvärden.

Den stora poppeln är ett jätteträd, och utgör därmed ett särskilt skyddsvärt träd. Poppel är en främmande art, vilket kan påverka dess betydelse för biologisk mångfald i och med att det inte är lika många arter som är knutna till den.

Samråd krävs med Länsstyrelsen avseende det särskilt skyddsvärda trädet. Dispens från generellt biotopskydd bedöms krävas för åtgärder som påverkar alléerna.

Rekommendationer för fortsatt detaljplanearbete:

- I första hand spara så många träd som är möjligt då de gynnar biologisk mångfald.
- Vid schakt nära särskilt skyddsvärt träd och alléträd rekommenderas att följa *Standard för skyddande av träd vid byggnation* (SLU, 2015). Skyddsavstånd till träden kan göras med hjälp av provgrävning/rotkartering. I annat fall kan skyddsavståndet för alléträden sättas på minst 10 m radie och för det skyddsvärda trädet på minst 15 m radie, mätt från stammens mitt. Skonsamma schaktmetoder bör tillämpas närmare träden.
- Lämna gärna kvar högstubbar / stående stubbar av träd vars krona inte kan sparas.
- Kompensera nedtagna träd med plantering av nya träd. Ofta behöver varje skyddsvärt träd/alléträd ersättas av minst två nya träd som kompensation. Nyplanterade träd bör vara arter som är gynnsamma för biologisk mångfald för att få så högt kompensationsvärde som möjligt. Befintliga arter som oxel och rönn kan ersättas samt även kompletteras av andra gynnsamma inhemska trädarter och eventuellt fruktträd. Den särskilt skyddsvärda poppeln kan med fördel ersättas av ett solitärt stående träd av inhemsk art, exempelvis skogslind, skogslönn eller skogsek.
- Stammar av nedtagna träd rekommenderas att placeras som veddepåer/faunadepåer inom fastigheten på lämplig plats, helst i solbelyst läge.

6 Referenser

Naturvårdsverket (2012). *Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd - Mål och åtgärder 2012-2016, Rapport 6946.*

Naturvårdsverket (2012). *Allé – Beskrivning och vägledning för biotopen allé i bilaga 1 till förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.*

SLU Östberg och Stål (2015). *Standard för skyddande av träd vid byggnation, Rapport 2015:15.*

Bjerking AB

Susanne Öjersham

Fältnoteringar - trädinventering Sätuna

Förklaringar:*torraka* – dött stående träd*Blottad ved* – när barken har fallit av ett träd och veden innanför blivit blottad.

Objekt-id	Art	Diameter (cm)	Alléträd	Särskilt skyddsvärt	Noteringar
1	Kanadapoppel	112		x	Jätteträd. Grov barkstruktur, liten hålighet vid grenbrott, lite blottad ved.
2	Oxel	35	x		Tre små håligheter och blottad ved på ett ställe, finns klen död ved i krona.
3	Oxel	25	x		-
4	Oxel	30	x		Två små håligheter. Kläckhål av vedlevande insekt.
5	Oxel	35	x		-
6	Oxel	25	x		En liten hålighet/spricka.
7	Oxel	20	x		-
8	Oxel	25	x		En liten hålighet/spricka.
9	Rönn	25	x		Klen död ved i krona.
10	Rönn	20	x		Torraka.
11	Oxel	15	x		-
12	Oxel	30	x		Blottad ved vid stamskada.
13	Oxel	30	x		-
14	Oxel	25	x		-